

POSTANOWIENIE

Dnia 24 marca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar

w sprawie z wniosku M. M.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w W.
z udziałem prokuratora Prokuratury Okręgowej w W.
o rentę z tytułu niezdolności do pracy,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 24 marca 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...].
z dnia 20 grudnia 2013 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. przyznaje adwokatowi P. G. od Skarbu Państwa - Sądowi Okręgowemu w W. kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł zwiększoną o stawkę należnego podatku od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawczynie z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 20 grudnia 2013 r., III AUa [...], Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację wnioskodawczynie M. M. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 15 listopada 2012 r. w sprawie przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w W. o rentę z tytułu niezdolności do pracy, przy udziale prokuratora Prokuratury Okręgowej w W., wobec niespełnienia przez wnioskodawczynię przesłanek określonych w art. 57 i 58 w związku z art. 12

ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.). Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia Sądu pierwszej instancji oparte m.in. na dowodach z opinii lekarzy biegłych sądowych: ortopedy, neurologa, dermatologa i laryngologa, uznających że wnioskodawczyni nie jest niezdolna do pracy w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a tym samym nie spełniła przesłanek określonych w art. 57 ust. 2 powyższej ustawy dla przyznania dochodzonego świadczenia.

Powyższy wyrok zaskarżył w części (co do pkt I wyroku) pełnomocnik wnioskodawczyni, zarzucając naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy - art. 378 § 1, art. 380 i art. 382 k.p.c. poprzez oddalenie wniosków dowodowych strony oraz nieuzupełnienie materiału dowodowego, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w pkt I jak i poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania, w tym kosztach zastępstwa procesowego nieuiszczonych w całości ani w części.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na istotne zagadnienie prawne – „czy w sytuacji, gdy rozstrzygnięcie sprawy wymaga wiadomości specjalnych, w szczególności dopuszczenia dowodu z opinii biegłych lekarzy różnych specjalności, zachodzi co do zasady przesłanka ustanowienia pełnomocnika z urzędu, opisana w art. 117 § 5 k.p.c., związana z zaistnieniem potrzeby jego udziału w sprawie?”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wstępnie trzeba przypomnieć, że ograniczenia dopuszczalności wnoszenia skargi kasacyjnej wynikają z konstytucyjnej roli Sądu Najwyższego w systemie organów wymiaru sprawiedliwości. Zgodnie bowiem z art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 499 ze zm.), rolą tego Sądu w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości pozostaje zapewnienie w ramach nadzoru zgodności z prawem oraz jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych i wojskowych przez rozpoznawanie kasacji

oraz innych środków odwoławczych, podejmowanie uchwał rozstrzygających zagadnienia prawne i rozstrzyganie innych spraw określonych w ustawach. Skarga kasacyjna nie jest więc (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia, gdy się weźmie nadto pod uwagę, że Konstytucja w art. 177 ust. 1 gwarantuje jedynie dwuinstancyjne postępowanie. Ewentualna możliwość dalszego postępowania, w tym postępowania przed Sądem Najwyższym, stanowi uprawnienie dodatkowe, które może zostać obwarowane szczególnymi przesłankami, w tym określonymi w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli:

1. w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne,
2. istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów,
3. zachodzi nieważność postępowania lub
4. skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu cytowanego przepisu uznaje się zagadnienie dotychczas niewyjaśnione i nierozwiązane w orzecznictwie, a więc cechujące się nowością i którego rozstrzygnięcie może sprzyjać rozwojowi prawa. W utrwalonym orzecznictwie przyjmuje się, że powołanie się na tę okoliczność wymaga, obok sformułowania tego zagadnienia, także przytoczenia związanych z nim konkretnych przepisów prawnych, wskazania, dlaczego jest ono istotne oraz przedstawienia argumentacji wskazującej na rozbieżne oceny prawne (por. postanowienia: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11, z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51, z dnia 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05, Lex nr 180 841), przy czym podstawa taka nie zachodzi, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, brak nadto okoliczności uzasadniających zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu

Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP – wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5). W utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że pozbawienie strony możliwości obrony swoich praw jako podstawa nieważności postępowania określona w art. 379 pkt 5 k.p.c. to sytuacje, w których z powodu wadliwości procesowych, będących skutkiem naruszenia konkretnych przepisów Kodeksu postępowania cywilnego strona nie mogła brać udziału i nie brała udziału w postępowaniu lub w jego istotnej części (por. wyrok SN z dnia 6 marca 1998 r. (III CKN 34/98, Prok. i Pr. 1999 nr 5, poz. 41). Odmowa ustanowienia pełnomocnika z urzędu nie jest pozbawieniem możliwości obrony i nie powoduje nieważności postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c. jak również nie narusza art. 6 Konwencji z dnia 4 listopada 1950 r. o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności - Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 1999 r., II UKN 418/98, OSNAPiUS 2000 nr 9, poz. 359, z dnia 25 listopada 2004 r., III UK 167/04, niepublikowane oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2004 r., III UK 167/04, niepublikowane). Podkreślenia wymaga również, że nie budzi wątpliwości w orzecznictwie, że nie uzasadnia zarzutu nieważności postępowania okoliczność, że strona z powodu niewiedzy nie zgłosiła dowodów w celu wykazania zasadności swego żądania (por. wyrok z dnia 18 lutego 2003 r., II UK 120/02, niepublikowany), a także nieprzeprowadzenie przez sąd pracy dowodu z urzędu (por. postanowienie z dnia 20 maja 2003 r., I PK 95/03, niepublikowane). Należy zauważyć, że skarżącej ustanowiono na jej wniosek pełnomocnika procesowego z urzędu w postępowaniu apelacyjnym, jak również pełnomocnika z urzędu w postępowaniu kasacyjnym. W obliczu powyższego brak zatem podstaw do uznania zasadności przedstawionego zagadnienia prawnego, które w istocie zmierza do wykazania nieważności postępowania. Przepis art. 117 k.p.c. uprawnia stronę korzystającą ze zwolnienia przez sąd od ponoszenia kosztów sądowych w całości lub części, do wystąpienia z wnioskiem o ustanowienie dla niej adwokata lub radcy prawnego, wskazując, że sąd uwzględni taki wniosek, jeżeli udział pełnomocnika w osobie adwokata lub radcy prawnego w sprawie uzna za potrzebny. Dopuszczenie dowodu z biegłych lekarzy różnych specjalności, nie jest samo w sobie przesłanką obligującą sąd orzekający w sprawie do ustanowienia dla strony pełnomocnika z urzędu, a

nieustanowienie takiego pełnomocnika, nie może być oceniane jako pozbawienie strony możliwości obrony swych praw, powodujące nieważność postępowania.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Orzeczenie o kosztach uzasadnia § 12 ust. 2 oraz § 13 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 461).

[aw]